

Camilla Prytz' kreative univers

TEKST GULLAUG PLESS • FOTO KNUT BRY/TINAGENT

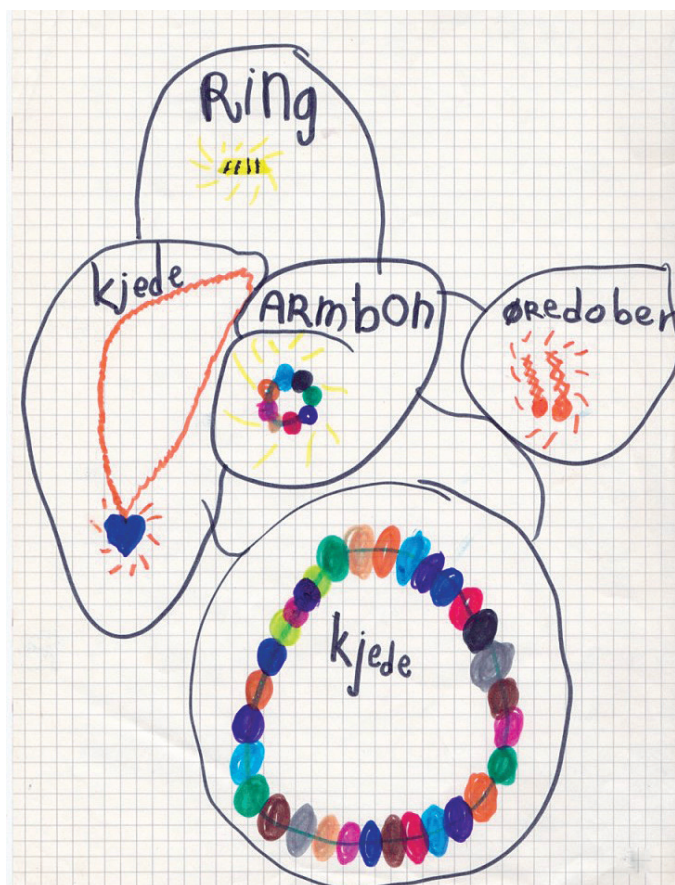
Camilla Prytz har flyttet til Kristiansand. I nærheten av havet får hun ro til å skape i glass og emalje. Den digre ovnen som en gang tilhørte emaljekunstner Grete Prytz Kittelsen, er snart i drift. Camilla er entusiastisk over alle sine nye prosjekter.

Jeg møter Camilla på kafeen i Sørlandets Kunstmuseum. Hun kommer rett fra frisøren, jeg har kjørt 30 mil fra Oslo. Solen skinner, vi drikker kaffe og hun vil vise meg sine steder i byen som hun har gjort til sin de siste årene. Camilla var med og startet Kristiansand Gatekunstlag. Vi ser Nybyen der det er store tablåer med gatekunst. I sommer arrangerer de sin tredje lille gatekunstfestival med norske og internasjonale kapasiteter. Derfra bærer det ut til Kuholmen. Her har Camilla og hennes livsledsager, tusenkunstneren Jan Vincent Johanessen, flyttet inn i et lite, hvitt trehus med hage. Det er barndomshjemmet hans. Et sjarmerende hus fylt med kunstsatter og fargeklatter. Utenfor er det hage og sørlandsidyll på alle kanter, sjøen noen steinkast unna. Camilla har planer om blomster og drivhus. Så drar vi innom atelieret til samboeren for å se på emaljeovnen etter Grete Prytz Kittelsen.

– Jeg fikk emaljeovnen av designeren Ida Gullhav som har kjøpt huset til Grete Prytz Kittelsen i Planetveien 12 i Oslo. Huset er fredet og ble tegnet av Arne Korsmo, som var gift med Grete Prytz Kittelsen. Vi måtte heise ut emaljeovnen med heisekran, ta ut et vindu og en halv vegg, for å få den inn her i Kristiansand. Jeg er svært takknemlig for at Ida tenkte på meg.

Restaureringen er snart ferdig, og det er like før Camilla får tilkoblet strøm og kan teste den digre emaljeovnen. Vi drar videre og ut til Camillas atelier på Odderøya. Her benker vi oss med kaffe og sjokolade ved kjøkkenbordet. Vi skal ha en samtale om livet og kunsten.

– Når var det kunstneren Camilla våknet?

– Helt siden jeg ble født, har jeg hatt det i meg. Morfaren min var arkitekt (Eiler Hagerup Krog Prytz), han døde dessverre i 2010. Han så tidlig at jeg var flink til å tegne, det var jo han også. Han tok med meg på mange utstillinger og kjøpte utstyr til meg. Jeg tror han skjønnte at jeg var interessert. Mamma og pappa forteller at jeg satt i timesvis for meg selv og tegnet og kreerte.

Camilla vokste opp sammen med mor, far og bror på Hoff i Oslo. Moren var førskolelærer. Hun mener hun har arvet mye kreativitet fra sin biologiske far som bodde i København. Han var hippy og bodde i en jordhytte i skogen på 1970-tallet.

– Jeg er en fin miks av hippy og Oslo vest, smiler hun.

På skolen likte Camilla forming, men hadde ikke på noen måte bestemt seg for å bli kunstner. Etter videregående gjorde hun som flere andre, begynte på Blindern og tok forberedende. Hun syntes det var helt grusomt og begynte heller å jobbe. Så kom hun inn på Asker Kunstscole da hun var 19 år, og fikk leke seg der i to år. Hun beskriver det som en veldig bra tid. En tid da hun fikk prøve mange ulike ting.

– Etter de to årene, fikk jeg det for meg at jeg måtte finne på noe spesielt, noe rart, noe ingen andre drev med. Mitt første møte med kunstglass var i Kunstnerforbundet på en utstilling med glasskunstnerne Karin Klim og Ulla Mari Brantenberg. De må jeg besøke, tenkte jeg.

Som sagt så gjort, Camilla er av den uredde typen, like etter står hun på trappen hos Klim og Brantenberg, (to av Norges ledende glasskunstnere) i glasshytta på Frysja. De var hjelpsomme og hyggelige, men jeg kunne jo ikke bare få en jobb som glassblåser uten videre...

Hun ler litt av seg selv, og fortsetter;

– Jeg besøkte Kai Hoffstad i Stavern også. Han var en kjent glasskunstner på den tiden. Vi ble kjærester og jeg begynte etterhvert på Kosta Bodas glasscole i Sverige. Det var en fint tid der jeg virkelig fikk lære meg håndverket. Kunstglass hadde sin storhetstid de årene. Det gikk bra for meg helt fra starten. Huff, dette høres ut som skryt...

Faktum er at Camilla solgte ut alt på debut-utstillingen sin i 1995. 300 kunstglass ble revet bort på en time. Det var stor interesse for kunstglass i perioden og hun blåste 2-3000 glass. Så ble det slutt, plutselig var det ingen som ville ha klumpete kunstglass lenger. Men, Camilla tror kunstglass kommer tilbake snart. Det ble slutt med kjæresten også, men det er en annen historie.

– Nå får vi se om noen vil være med på en ny runde med kunstglass. Jeg ser hva som kommer, se bare på hva som har skjedd med keramikk! Jeg tror det samme vil skje med kunstglass. Nå holder hun på å lage modeller i samarbeid med Magnor Glassverk. Et tumblerglass og et vinglass, der øyet ligger nede i bunnen. Klokken og foten beskriver hun som perfekt, men objektene har altså dette elementet av kunstglass i seg.

Det er noe med øyet som går igjen i flere av hennes arbeider. Camilla har laget emalje-smykker, armbånd og øreringer med øyet som motiv lenge. Du finner øyet i en stor vase laget for Magnor Glassverk også.

– Øyet som går igjen, hvorfor det?

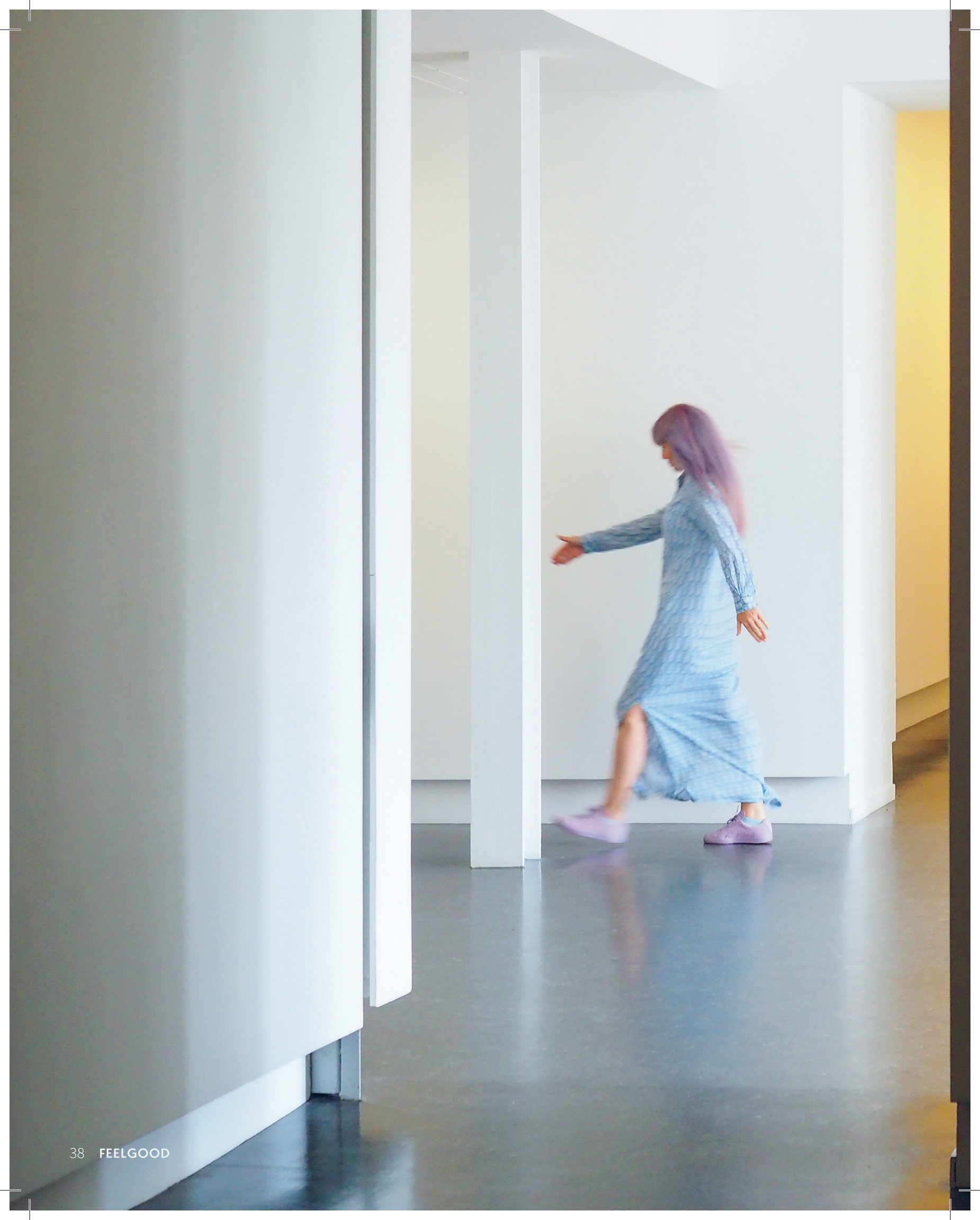
– Øyet har fulgt meg helt siden begynnelsen.

Hun viser meg en av sine barnetegninger. Der er øyet og de samme formene som hun fremdeles jobber med. Det faller naturlig for meg å bruke øyet og hjertet. Det er noe med disse arketyperne som tilter meg. Det er universelt.

Fra atelieret sitt jobber Camilla med en litt annen glassteknikk, med en ovn som hun kan skru av og på. Hun leier seg inn i glasshytter etter behov. Det blir for dyrt å drifte en glasshytte alene. Camilla er heldig, eller så har hun kanskje hatt flaks, ihvertfall har hun gjort noe riktig. Og slikt kan ikke alltid forklares. Hun er definitivt populær.

– Men hvordan skjedde det? Hvorfor?

– Jeg har alltid hatt mye å gjøre. Jeg har en side som liker markedsføring og jeg er ikke redd for å vise meg frem. Jeg er glad i å ta bilder, men jeg har ikke blitt rik av det jeg gjør. Det har bare alltid vært veldig inspirerende å jobbe. Lage ting. Denne lille glassfisken for eksempel, den ble mitt første smykke.

Hun vet ikke helt hvordan hun kom på det, men hun hadde vært på ferie i Karibien og snorklet.

– Jeg prøvde å lage det og solgte 'fisk' på Herøya. Mange faste båt-turister kom innom og kjøpte 'fisken' min. Så en dag banket en nabo på døren, og sa at hun hadde sett Ari Behn med min 'fisk' hengende rundt halsen. Ari og Märtha Louise uttalte at selv til pressen at de hadde hatt på seg smykket som et symbol på livet under fødselen. På det offisielle bildet av paret med sin nyfødte, hadde Märtha Louise på seg Camillas smykke rundt halsen. Bildet var på forsiden av aviser over hele verden.

– Jeg lagde fisk i to år og hadde Henie Onstad som eneste utsalgssted for smykkene mine. Jeg var ikke klar over den kjendiseffekten som fulgte med Märtha Louise og Ari.

Mer presist, folk ble gale etter smykkene, fiskene og hjertene til Camilla. Hun har teft for det folk liker og da får man gjerne suksess. Den anerkjente smykkekunstner Rikke Harsheim gikk foran med høye priser, så da penslet Camilla sitt nivå høyt deretter. Camilla hadde egentlig ikke tenkt å drive med smykker så lenge. Det ble også laget en produksjon av smykker med dyremotiv i utlandet (2008/09). Det var mange sammentreff som gjorde at ballen rullet. Hun forteller en historie fra Sogn:

«Det var på Kviknes Hotel i Balestrand. Den amerikanske skuespilleren Mary-Kate Olsen sjekket sin sammen med sin kunstnermann Nate Lowman som nettopp hadde hatt en utstilling på Astrup Fearnley Museet i Oslo. De skulle slappe av litt noen dager. Tilfeldighetene hadde seg slik at en venninne av Camilla hadde butikk og solgte smykkene til Camilla i Balestrand. Hun var tilfeldigvis på hotellet og møtte Mary-Kate på do om kvelden.

– Venninnen min hadde et smykke fra meg på seg på do. Og når to damer er på toilettet samtidig, hender det man kaster et blikk på hverandre.

– Så fint smykke du har på deg.

«Ja, jeg har en butikk og kan hente smykker til deg», sa venninnen min og styrtet ned til butikken i ren forfjamselse. Hun så plutselig hvem det var!

Mary-Kate Olsen handlet smykker, slik alle andre også ville gjort hvis de dumpet tilfeldig over noe de ikke har sett før og synes er stilig på en ferietur.

En annen historie er Rihanna som fikk et armbånd av sin norske

produsent Stargate. De ville gi henne en norsk gave og Camilla kjente tilfeldigvis gutta i Stargate. Rihanna fikk armbåndet den dagen hun var på sin første date etter at hun ble banket opp av Chris Brown. Hun bar armbåndet til Camilla stolt rundt håndleddet. Det ble synlig i media over hele verden.

– Nå har det blitt sånn at man kan betale kjendiser og bloggere for å gå med smykker og klær. Det var litt mer uskyldig den gangen. Det var ingen strategi som lå i bunnen. Jeg var min egen PR sjef. Dette er morsomme historier og tenke tilbake på.

Men det ble rett og slett for mye papirarbeid med butikker, moms og business. Camilla dro på messer, var høyt og lavt. Hun har aldri hatt lyst til å jobbe med andre i firmaet sitt. Hun vil være selvstendig og fri. Hun har ikke barn og har lagt opp til frihet i livet sitt. Det er et helt bevisst valg som hun har tenkt nøye gjennom. Hun tror også det kunne vært et bra liv med barn, men det ble ikke slik.

– Nå er jeg 45 år. Jeg orker ikke sette i gang med barn nå. Jeg liker å ha et voksenliv og så bor jeg jo sammen med en eldre mann som har syv barnebarn. Han var klar for runde nummer to og barn med meg, da vi ble sammen for over tyve år siden. Han lot meg ta avgjørelsen. Jeg er veldig opptatt av det jeg holder på med og tror man bør være veldig opptatt av å ha barn også. Jeg er mer og mer glad for at jeg ikke har barn. Jeg har mange nevøer og nieser som beriker livet mitt. Å være en kul tante, er også veldig bra! En som er ekstra voksen. Jeg er redd for A-4 livet, kjemperedd for det.

For halvannet år siden tok Camilla opp glass igjen med Magnor Glassverk. Hun hadde lenge tenkt på at hun ville blåse glass igjen, så hun leide hun seg inn på Magnor Glassverk for en dag. Hun var godt kjent, siden hun hadde vært der 20 år tidligere. Og hun oppdaget fort at det var de samme folkene som jobbet der.

– Jeg hadde ingen plan. Jeg ville bare gjøre ting jeg syntes var gøy. Så kom Lena (markedsjefen hos Magnor Glassverk) bort å spurte om vi ikke kunne finne på noe sammen. Og da kom de første vasene jeg designet for Magnor Glassverk. Det er helt fantastisk å være i glasshytta på Magnor og jobbe kortreist. Lukten i glasshytta overgår alt. Og så er det fint å ha hele apparatet på Magnor Glassverk rundt seg.

I de siste årene har Camilla gjort noen endringer i livet. Det er helt bevisste valg. Hun har krympet inn omgangskretsen og forsøkt å forenkle livet fra en storby til en mindre by som Kristiansand.

– Noen tror vel jeg har gått under jorden. Jeg blir så altfor fort dratt inn i sosiale nettverk som tar for mye tid. Jeg er bevisst på å holde meg unna alt som suger energi. Jeg vet ikke om jeg vil bo her for all tid, kanskje flytter jeg til København en gang?! Det vet jeg ikke.

J. Tostrup,
 Carl Johans Gade 25,
Kristiania,
 anbefaler sit store Udvalg af
 nationale Smykker i Filigran og Emaljearbeider
 til billige Priser.
Guldmedalje Kristiania 1883.

– Men akkurat nå er det det store prosjektet emalje. Fortell!

– Det har vært mye emalje i familien min. Det store navnet er Grete Prytz Kittelsen. Hun hadde heller ikke barn og hun lagde sin siste emalje-kolleksjon da hun var passert 90 år i Kina. Jeg husker godt J. Tostrup Gullsmed i Tostrup gården. Min oldefar drev den sammen med sin fetter Torolf Prytz, bestefaren til Grete Prytz Kittelsen. Oldefar var gullsmed, jurist og businessmann. De var flinke og ambisiøse folk, var med på verdensutstillinger og vant priser i utlandet. De drev godt i emalje som alltid har vært stort i Norge. Etterhvert har emalje blitt et glemt materiale. Gjemt bort i en skuff eller det smykkeskrin. De fleste nordmenn har et forhold til emaljesmykker.

– Da jeg kom til Opro (2011), var det eldste emaljeverkstedet i drift i Norge. Det var ikke så mange som hadde tro på at jeg kunne mestre å lage en ny emaljeproduksjon.

Men nå har Camilla designet ca. 50 ulike modeller og hatt stor suksess med det.

– Det er nok noen i Norge som synes jeg har tatt for mye kred for emalje, men det er alt eller ingenting for meg. Det ligger i familiehistorien og i kortene at jeg skulle gjøre dette, nå vil jeg også lage store ting.

Hun synes også det er morsomt at David Andersen som var hennes største kunde i noen år, har tatt opp igjen gamle modeller og produserer hos Opro. Deres eget emaljeverksted ble nedlagt for mange år siden.

– Har du noen gang følt at du har kommet i skyggen av mannen din?

– Han er jo en meget profilert person.

– Jeg føler ikke at jeg har kommet i skyggen av Jan, men jeg har vært veldig bevisst på å skape mitt eget liv og min egen karriere, noe jeg også har lyktes med. Vi har vært sammen i tyve år og har drevet med helt ulike prosjekter og gitt hverandre rom til å drive med det vi vil. Jeg er stolt av at vi turte å satse på hverandre til tross for forskjellene. Det å bli sett på som et annerledes par, har gjort meg sterk. Jan er en evig kilde til inspirasjon. Han fyller 76 år neste uke og han pensjonerer seg ikke, men får brukt alle sidene sine og jobber fremdeles.

Generous • Foto Magnor Glassverk

Men hvorfor Kristiansand?

– Jan er herfra og vi har hatt hytte her siden 2000. Jeg hadde aldri lyst til å dra herfra når vi var på hytta. Dessuten liker jeg å bo ved havet. En dag hørte jeg nyss om at Forsvaret hadde gitt bort alle bygningene på Odderøya til kommunen som leide ut til kunstnere. Da ringte jeg til kommunen og de sa det var en som sa opp studioet sitt den samme dagen.

Camilla satt seg selvfølgelig på første tog til Kristiansand. Hun sa ikke et ord til mannen sin. Da jeg kom, stod kommunen klar med kontrakten og hun skrev under der og da.

- Jeg var så klar for å komme ut av Oslo. Da jeg sa til Jan at jeg hadde leid meg et atelier, sa han; «Skal vi flytte?»
- Ja, det syns jeg da virkelig!, sa Camilla og satte i gang med tre oppussingsprosjekter samtidig.
- Det er Camilla som er mannen i forholdet vårt, sier Jan. Han er mer nok mer intellektuell enn praktisk, sier Camilla.

Camilla beskriver mannen sin som karismatisk. Han har gjort så mange ting i livet og har fortsatt mange jern i ilden. Han er blant annet styreleder for Sørlandets Kunstmuseum, jobber med Kunstsiloen der museet skal flytte inn, og er fremdeles engasjert i Radiumhospitalet der han var direktør fra 1983–2005. De er et godt team.

– Hva inspirerer deg?

– Jeg liker havet. Alle veier fører til havet i Kristiansand. Jeg is-bader og har kjøpt meg SUP-brett. Jeg har også fått meg båt, ordnet båtplass og kjører mer båt enn bil nå. Jeg liker dessuten veldig godt å reise. Nettbutikken min går av seg selv, Anne Brit sender ut varer. Mannen min kan jo også reise mye, så vi er privilegerte. Jeg plan-

legger turer og er ganske strukturert, ting bli gjort når jeg er borte. Det er en plan bak alt jeg gjør, er nesten litt nevrotisk sånn. Før jul hvert år, ligger jeg på en strand i Florida. Mens jeg er borte, surrer og går julesalget.

Fotograf Knut Bry har betydd uendelig mye for Camilla. Han oppdaget henne, da han dukket opp på en av de første utstillingene hennes. Han kom tilbake 3-4 ganger og sa han ville ta bilder av henne. Resultatet ble flotte fotografier og bøkene 'Elle Melle' og 'Friends of Glass'.

– Knut har gjennom bildene sine løftet tingene jeg gjør fra å være et lite smykke til å bli kunst. Smykkene har fått et nytt liv gjennom kameralinsen hans. Knut formidler ting på en måte som gjør at de blir opphøyet. Det er jeg veldig takknemlig for.

– Og hva skal du gjøre fremover?

– Produksjonen er et annet sted når du er designer. Jeg vil gjerne ha hendene på ting. Jeg har mottatt stipend fra Vest Agder fylkeskommune og Kristiansand kommunen til å lage et emaljeverksted. Jeg går i lære hos blant andre Tom Lundsten i Danmark, for å lære emalje-faget. Dette er et fem-års-prosjekt. Jeg ønsker å samle emaljekunstnere fra alle land her i Kristiansand. Det skal være et høyt nivå på arbeidene. Kanskje vi jobber sammen, kanskje de har med seg tingene sine hit?! Kan jo hende at det er flere enn meg som synes det er gøy å lage ting i ovnen til Grete Prytz Kittelsen...

– Og så skal jeg kombinere glass og emalje med de to ovnene jeg har. Jeg vil leve et bra liv, i et modus slik at jeg kan fortsette å skape i en liten by uten for mye stress. I Kristiansand har jeg ro nok til å utfordre meg selv og lære nye ting i årene som kommer. Det gleder jeg meg til, avslutter Camilla.